

2025-12-16

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Remissvar över En robust skogspolitik för ett aktivt skogsbruk, SOU 2025:93

Bakgrund

Dalarna är ett skogslän. Hur skogen får brukas och kan användas har stor betydelse för länet. I dag ser vi en ökad konkurrens om skogsmarken, skogens råvaror och dess värden. Det är konstaterat att skogen inte räcker till alla anspråk, vilket kan leda till nya målkonflikter i skogen och att de målkonflikter som redan finns skärps och förstärks. Länsstyrelsen är en tvärsektoriell regional myndighet som verkar inom många samhällssektorer, vilket gör oss särskilt lämpade att arbeta med sammanvägda bedömningar utifrån regionala förutsättningar. Eftersom skillnaderna är stora mellan länen, så behövs stark regional förankring.

Huvudsakliga ställningstaganden

(Under rubriken "Synpunkter kopplade till utredningens kapitel" redovisas alla tillstyrkande och avstyrkanden under respektive kapitel)

Länsstyrelsen i Dalarnas län **tillstyrker** förslag om:

- Införande av rätt till ersättning enligt skogsvårdslagen 19§ (1.1). Det behöver då också säkerställas att ersättning enligt denna regel har en budget som regleras efter behov.
- Att de frivilliga avsättningar som skogsägare gör ska räknas in i arealen naturskog. Detta behöver då dokumenteras, förslagsvis genom att skogsbruksplaner visas upp.
- Att regeringen på lämpligt sätt upprättar en nationell förteckning över fågelarter, vars populationer inte befinner sig på en tillfredsställande nivå (5.3). För ökad precision finns behov av att dessa listor regionaliseras.
- Att fridlysta arter finns på en lista som kontinuerligt uppdateras.

- Att vid nekad avverkning i fjällnära skog, ska formellt skydd samtidigt bildas.
- Att tillåta markägare att bruka delar av sin fastighet mer intensivt, för att öka möjligheten att återskapa naturvärden och lämna mer hänsyn på andra arealer. Det krävs dock ytterligare utredning, innan denna skogsbruksmodell kan införas.
- Att rådgivning ska utgöra en betydelsefull del av Skogsstyrelsens kärnverksamhet (7.4). Kopplat till detta är det centralt att tillräckliga resurser tillförs och att kompetent personal finns i erforderlig omfattning.
- Verksamhet med ökad askåterföring (8.7)
- Att Skogsstyrelsen får i uppdrag att se över sina föreskrifter om föryngringsåtgärder (8.4) samt inkluderar ungskogar i sin rådgivningsverksamhet (8.5).
- Att det behövs en förstärkt, vetenskaplig skogsforskning med fokus på skogsskötsel, syftande till att alla mål i skogen uppfylls, produktionsmål såväl som andra mål.
- Att det för välgrundade beslut krävs tillförlitliga och objektiva beslutsunderlag. Förslaget om en oberoende evidensbaserad instans för detta är intressant att utreda vidare.
- Att Sverige löpande och aktivt för fram synpunkter och förslag i EU:s institutioner, lämpligen genom ett stående forum för gemensam omvärldsbevakning, inklusive EU-frågor.
- Att regeringen återkommande ger Miljömålsberedningen i uppdrag att föreslå etappmål, för att tydligare styra miljömålsarbetet mot de uppsatta politiska målen (12.6), samt att miljömålen och deras respektive etappmål inom miljömålssystemet uttrycks specifikt och är mätbara.
- Att Skogsstyrelsen ska vara dispensmyndighet för artskyddet i skogen.

Länsstyrelsen i Dalarnas län **avstyrker** förslag om:

- Ökad användning av främmande trädslag (1.1 och 1.4) i den lydelse förslaget är utformat.
- Att författningsreglera mål för att förebygga och begränsa viltskador i skogen. Vi delar utredarens uppfattning att viltskador på skog är en angelägen fråga att lösa, men bedömer att utredningens förslag är fel väg att gå.
- Ändringen i miljöbalken 7 kap, 7§ (1.3) angående upphävande av naturreservat. Nuvarande möjligheter till upphävande av reservat bedöms som tillräckliga.
- Ändring av artskyddsförordningen (1.7), eftersom det bedöms strida mot gällande EU-rätt att även beakta ekonomiska krav samt rekreationsbehov. När det gäller ändringen i skrivningen från "inte saknar betydelse" till "väsentligen påverkar" är denna ändring möjlig utan att komma i konflikt med EU-rätten.
- Införandet av skogsmarksskyddsområden (1.1, 1.3). De behov som finns kan mötas med utveckling av redan befintliga skyddsformer.
- Förslaget om ett nytt sätt att redovisa skogens klimatnytta. De globala modellerna bör behållas för kontinuitet och säkerställa att beräkningar görs likartat mellan länderna.
- Förslaget om att utforma en strategi och styrmedel för ett urval av de mest skyddsvärda kulturlämningarna (5.2.3). Målet kan inte, som utredaren föreslår, gälla för att reducera skydd och hänsyn till ett snävare urval av kulturlämningar. Detta kräver då också en ändring av kulturmiljölagen.
- Förslaget om att överföra tillsynsansvaret för de delar av 2 kap. kulturmiljölagen som rör skogsbruket till Skogsstyrelsen. Kompetensen som krävs för att bedöma fornlämningar och hantera tillsyn och tillståndsprövning enligt 2 kap. kulturmiljölagen saknas hos dem.
- Förslaget om gödsling (8.6) i den lydelse förslaget är utformat. Positiva möjligheter med gödsling finns, men bör inte införas storskaligt utan utifrån en försiktighetsprincip.

- Att ta bort underrättelsekravet för skyddsdikning (8.4) och samrådsplikten för anläggande av skogsbilväg (delbetänkandet) samt om regellättnader för husbehovstäcker (8.11). Detta riskerar att medföra skador på både naturvärden och fornlämningar, som inte är kända och registrerade.

Övergripande synpunkter

- Länsstyrelsen i Dalarnas län vill se en livskraftig skogsnäring med lönsamma företag. Det rör såväl det skogliga arbetet i sig som alla förädlingsled. Strukturen på skogsägandet varierar över länet och det finns en mångfald av företag som på olika sätt, helt eller delvis, använder och baserar sin verksamhet på skogen. Även om skogen ofta ses som en sektor i sig behöver den hanteras i ett sammanhang med andra frågor.
- Aktuell utredning lyfter vikten av långsiktig skogsproduktion, med bland annat ökat fokus på föryngringar och vård av ungskogar. Länsstyrelsen i Dalarnas län instämmer i vikten av detta. För att skapa robusthet och säkra långsiktigheten behöver dock hänsyn till andra väsentliga nationella mål vägas in. Det gäller biologisk mångfald, ekosystemtjänster, kulturmiljöer, klimatförändringarnas påverkan på skogsbruket och medföljande behov av klimatanpassning, samt beredskap och nationell självförsörjning vid krissituationer. Med andra ord krävs det ett helhetsgrepp som beaktar samtliga utmaningar vi står inför som rör skogen: ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet.
- Länsstyrelsen i Dalarnas län förespråkar att regeringen använder det nationella och de regionala skogsprogrammen som bärare inom det skogspolitiska området, i likhet med hur skogsprogram används i många andra länder med omfattande skogssektor. I Dalarna har vi goda erfarenheter av arbete med ett regionalt skogsprogram, vilket kan användas för ytterligare arbete framåt.
- Insatser för skogsnäringen behöver ta hänsyn till skillnaderna mellan olika kategorier skogsägare. Vi har ett stort antal privata och mindre skogsägare, som har andra förutsättningar för och andra mål med sitt skogsäggande än de större aktörerna. Skogsägandet har också ofta en nära koppling till lantbruket och

landsbygdens utveckling, vilket är viktigt i hela Dalarnas län.

- Ökat fokus på skogsproduktion är som utgångspunkt positivt. Skogen är dock en förnybar resurs med lång cykel, vilket innebär att insatser som görs ofta får effekt först på lång sikt. De åtgärder som vidtas måste därför vara väl avvägda och ta hänsyn till riskerna, med försiktighetsprincipen som utgångspunkt. Utmaningar på kort sikt, i sammanhanget 20–25 år, behöver främst hanteras genom bred samverkan i ett landskapsperspektiv, rörande användning av de skogar som redan idag är etablerade.
- För att få genomslag för de av utredningens förslag som faktiskt genomförs, är resurser för att genomföra rådgivning och andra utbildningsinsatser en nyckelfråga, i synnerhet för Skogsstyrelsen. Länsstyrelsen i Dalarnas län bedömer att grunden i dagens system till stor del är gott. De brister som idag upplevs bedömer vi i hög grad beror på otillräckliga resurser.

Fördjupade synpunkter

Konsekvensanalyser – fördjupning önskvärt

Länsstyrelsen i Dalarnas län saknar djupare och bredare konsekvensanalyser av hur utredningens förslag kan gå i takt med de svenska miljömålen, den internationella konventionen för biologisk mångfald, hänsyn till fornlämningar och kulturvärden, sociala värden och rennäringen i skogsmark. Detta gäller även EU-lagstiftning som exempelvis EU:s naturrestaureringsförordning, vattendirektivet, miljö kvalitetsnormer och avskogningsförordningen. Länsstyrelsen i Dalarnas län anser även att konsekvensanalyserna behöver fördjupas när det gäller förväntade klimateffekter, samt känslighetsanalyser för olika omvärldspåverkan. Detta gäller även effekter för sysselsättning och regional utveckling, gärna ur ett landsdels- eller länsperspektiv.

Produktionsfrågor viktiga

I flera sammanhang lyfter utredningen fram vikten av skogsproduktion, som basen för en växande skoglig bioekonomi. Länsstyrelsen i Dalarnas län ser positivt på ett ökat fokus i denna fråga. En ökad skogsproduktion kan dock åstadkommas på många olika sätt och olika brukningsmetoder bör välkomnas. Det är även avgörande att

produktionsökningen inte sker på bekostnad av andra mål för skogssektorn – helhetssyn, landskapsperspektiv och bred samverkan behövs för att nå framgång i ett skogsbruk med många mål.

Viktiga klimatfrågor berörs inte

Utredningen har inte i tillräcklig utsträckning tagit upp klimatförändringens risk för negativ påverkan på skogens hälsa, risk för ökade skogsskador och dess konsekvens i form av risk för minskad kolinlagring. Länsstyrelsen i Dalarnas län efterlyser ett större fokus på klimatanpassning för att stärka skogens vitalitet och ekosystemens funktioner och därigenom skapa resiliens mot klimatbetingade störningar.

Gödsling, främmande trädslag och biologisk mångfald

Utredningens förslag om gödsling och främmande trädslag har en del positiva möjligheter, men kan få allvarliga konsekvenser för den biologiska mångfalden, vattenkvalitet och skogens resiliens. Detta behöver tydligare belysas och beaktas om dessa två åtgärder ska ges ett större utrymme i framtidens skogsbruk, försiktighetsprincipen bör vara vägledande.

Negativa konsekvenser för fornlämningar och kulturmiljöer

Utredningen har brister vad gäller uttolkningen av kulturmiljölagens tillämpning och intentioner, samt innebörden av de nationella målen för kulturmiljöarbetet, vilket präglar förslagen som rör hanteringen av kulturmiljön. Länsstyrelsen i Dalarnas län bedömer att flera av förslagen skulle innebära ökad osäkerhet hos markägare och medföra negativa konsekvenser för fornlämningar såväl som för kulturmiljön i stort.

Viktig roll i beredskapsplaneringen

Länsstyrelsen i Dalarnas län delar utredningens uppfattning att skogsnäringen har en viktig roll för att klara en nationell eller internationell kris. Därför behöver näringen inkluderas i samhällets breda beredskapsplanering. Vi saknar dock en analys av konsekvenser av utredarens förslag kopplade till krisberedskap och försörjningstrygghet.

Jämställdhet

Länsstyrelsen i Dalarnas län saknar förslag kopplade till jämställdheten inom skogsnäringen. Kompetensförsörjning är en avgörande

framtidsfråga för hela skogsnäringen och då är jämställdhetsperspektivet viktigt att tydligt lyfta fram.

Rennäringen

Utredningen har en för låg nivå när det gäller beskrivningen av rennäringen, förståelse för hur rennäringen bedrivs och målkonflikterna mellan skogsbruket och rennäringen. Länsstyrelsen i Dalarnas läns erfarenheter vid skydd av natur i relation till rennäringen är inte som de beskrivs i utredningen. Formellt skyddad natur med lavrika marker är positivt för renskötseln. I god samverkan med berörd sameby så kan även naturvårdsbränningar ske, utan att det blir till nackdel för renskötseln.

Synpunkter kopplade till utredningens kapitel

Kap. 1 Författningsförslag

Länsstyrelsen i Dalarnas län **tillstyrker** förslag om:

- Rätt till ersättning enligt skogsvårdslagen 19§ (1.1). Det behöver då också säkerställas att ersättning enligt denna regel har en budget som regleras efter behov, samt omhändertas löpande i efterföljande budgetår, för att markägare inte ska bli lidande.

Länsstyrelsen Dalarna **avstyrker** förslag om:

- Främmande trädslag (1.1 och 1.4) i den lydelse förslaget är utformat. Riskerna behöver tydligare belysas och beaktas om främmande trädslag ska ges ett storskaligt utrymme i framtidens skogsbruk, försiktighetsprincipen bör vara vägledande.
- Ändring i jaktlagen 4§ (1.2).
Länsstyrelsen i Dalarnas län avstyrker förslaget, som det är utformat i utredningen, att författningsreglera mål för att förebygga och begränsa viltskador i skogen. Viltets skador på skog är en angelägen fråga att lösa, men vi bedömer att utredningens förslag är fel väg att gå. Ett större fokus skulle behövas på att anpassa skogsbruket för mer viltfoder, förebygga viltskador och anpassa skogsbruksåtgärder efter detta.
- Ändringen i miljöbalken 7 kap, 7§ (1.3) angående upphävande av naturreservat är olämplig, då det är oklart när den kan tillämpas

samt att negativa konsekvenser för naturmiljön riskeras. Nuvarande möjligheter till upphävande av reservat bedöms som tillräckliga.

- Ändring av artskyddsförordningen (1.7), eftersom det bedöms strida mot gällande EU-rätt att även beakta ekonomiska krav samt rekreationsbehov. När det gäller ändringen i skrivningen från "inte saknar betydelse" till "väsentligen påverkar" är denna ändring möjlig utan att komma i konflikt med EU-rätten. Utredningen har pekat på att flera andra länders översättningar innebär att förbudet aktualiseras först när åtgärden "väsentligen påverkar" och inte redan om störningen "inte saknar betydelse". Att ändra förutsättningarna för när en åtgärd inte kan tillåtas från att störningen ska "sakna betydelse" till att åtgärden ska "väsentligen påverka" skulle dock innebära en kraftig försvagning av skyddet. Det är att flytta sig från ena änden av skalan till den andra. En sådan förändring skulle inte bara påverka fåglars skydd i skogsbruket, utan även i alla andra sammanhang. Utredningen belyser inte konsekvenserna av detta och om den förändringen i sig är önskvärd. På samma sätt är det med slutsatsen att direktivet öppnar för att bedöma gynnsam bevarandestatus i ett större perspektiv och inte på lokal nivå som i artskyddsförordningen. Konsekvensen av detta drabbar alla verksamheter, inte bara skogsbruket. Är det önskvärt och vilka blir effekterna?
- I övrigt uttrycker utredningen en önskan att förflytta fokus i tillsynen av artskyddet från enskilda markägare som står inför avverkning till mer övergripande strategier för bevarande av hotade arter. Bland annat genom utpekande av skyddsområden. Men eftersom art- och habitatdirektivet skyddar arter på individnivå och fågeldirektivet strikt skyddar arter om åtgärden väsentligen (efter utredningens tänkta ändring) riskerar att minska chansen för uppnående av gynnsam bevarandestatus, är det svårt att se hur detta ska bli verklighet. En bedömning av påverkan måste rimligen ske av varje anmälan om skoglig åtgärd, även om man pekar ut skyddsområden och liknande regionalt eller nationellt.
- Länsstyrelserna avstyrker införandet av skogsmarksskyddsområden (1.1, 1.3). De behov som finns kan mötas med utveckling av redan befintliga skyddsformer.

Angående biotopskyddsområden är det mer kostnadseffektivt att ta hand om de biotopskydd vi redan har. Exempelvis genom att utöka deras arealer, så att skyddszoner i form av utvecklingsmark kan ingå. Dessa får då större resiliens vilket bedöms strategiskt bättre, i stället för att häva befintliga biotopskydd och sedan etablera nya på andra ställen.

Kap. 4 Synliggör skogens klimatnytta

- Förslaget om ett nytt sätt att redovisa skogens klimatnytta **avstyrks**. De globala modellerna bör behållas för kontinuitet och säkerställa att beräkningar görs likartat mellan länderna.

Utifrån de rapporter som vetenskapssamhället ger om att temperaturhöjningen ökar alltmer, så är det viktigaste i nutid att snabbt se till att den kolinlagring som finns inte minskar. I det korta perspektivet talar det för att inte maximera avverkningar, som motiveras i utredningen som substitut för annan fossilt producerad energi och varor. Om vi inte bevarar de naturskogsartade skogarna i tillräcklig omfattning (enligt vetenskapliga belägg) så riskeras, förutom den kolinlagring de ger, även arter och funktioner som levererar andra ekosystemtjänster. Utredningen tar allt för lätt på dessa nyttor, som bidrar med resilienta ekosystem i ett skogslandskap som utsätts för hög påverkan av klimatförändringar.

Kap. 5 Ny syn på naturvårdsavsättningar och kulturmiljöer

Naturvårdsavsättningar

- Den generella hänsyn som markägare uppmanas att ta är inte tillräckliga för att skydda alla arter, särskilt EU-skyddade arter och känsliga fågelarter. Förslagen med ett utökat ansvar för markägare kring detta riskerar att leda till negativ påverkan på hotade, skyddade och störningskänsliga arter i skogsbruket. Det kan öka antalet artskyddsbrott, främst på grund av att skydd och hänsyn till dessa arter kräver betydande kunskaper. Om förslaget tas vidare, så behöver de kompletteras med myndighetsstöd till markägarna med underlag och rådgivning.
- Utredningen föreslår att de frivilliga avsättningar som skogsägare gör ska räknas in i arealen av naturskog.

Länsstyrelsen i Dalarnas län instämmer med det och det är helt i enlighet med den strategi för formellt skydd som Länsstyrelsen i Dalarnas län tillämpar i samverkan med skogsbruket. Utredaren föreslår att skogsbruksplaner ska visas upp för att NO och NS bestånd ska kunna räknas in. Det är ett förslag i utredningen som visar på att landskapsplanering behövs, vilket vi stödjer.

- Länsstyrelsen Dalarna instämmer med utredaren i förslaget som handlar om att ta fram en ambition avseende skötsel av de undantagna områdena. Det kan vara en möjlighet att skapa samarbeten och resurseffektivitet över ägo gränser, t.ex. när det gäller åtgärder i NS-bestånd.
- Länsstyrelsen i Dalarnas län ställer sig positiv till att regeringen på lämpligt sätt upprättar en nationell förteckning över fågelarter, vars populationer inte befinner sig på en tillfredsställande nivå (5.3). För ökad precision finns behov av att dessa listor regionaliseras. Att inrätta reservat för hotade fågelarter som utredningen föreslår, löser dock inte fåglarnas skyddsbehov. Fågelpopulationer behöver arealtäckande ytor och för att långsiktigt finnas kvar behövs funktionella landskap. Att göra avvägningar mellan fåglar och ekonomi är att urholka de viktiga ekosystemtjänster som fåglar ger och torde gå emot fågeldirektivets syfte.
- Utredningen anser att arbetsmetoder som tillämpas inom åtgärdsprogram för hotade arter är ett bra arbetssätt när det gäller fåglar. Länsstyrelsen i Dalarnas län instämmer i detta. Det är ett arbete som utgår från vad forskningen säger om arternas livsmiljökrav. Det är dock ett arbetsfält som fått allt mindre resurser. Att i stället utveckla det arbetet och att de görs i hela landskapsavsnitt är ett arbetssätt som länsstyrelserna är väl skickade att utföra. Som regional myndighet kan länsstyrelserna verka i samverkan med landskapens många aktörer. Återigen visar detta på ett behov av goda kunskapsunderlag och ett arbetssätt som tar in hela landskap.
- Länsstyrelsen i Dalarnas län **avstyrker** förslagen om att ett beslut om att bilda naturreservat och biotopskyddsområde uttryckligen ska kunna upphävas (5.4). Ett upphävande kan endast vara berättigat utifrån ekologiskt och biologiskt vetenskapligt förankrade skäl. Om dessa ligger för handen så

tillåter redan gällande lag upphävanden.

- Förslaget om ersättning vid förbud mot avverkning **tillstyrks** (5.5). Det är då av största vikt att ett sådant förslag kompletteras med medel för ersättning i erforderlig omfattning, så att markägare kan kompenseras ekonomiskt inom rimlig tid. Om sådana områden ligger isolerat och utan direkt funktionalitet för de arter vars livsmiljö ska skyddas, så får detta inte ske på bekostnad av en strategisk planering. Isolerade skyddsområden kan komma att behöva restaureringsinsatser, för att populationer av krävande arter ska kunna fortleva.
- Länsstyrelsen i Dalarnas län anser att det är ett bra förslag att fridlysta arter finns på en lista som kontinuerligt uppdateras.
- Förslaget om en ny skyddsform, Skogsmarksskyddsområde, **avstyrks**. De skyddsformer som finns är tillräckliga för arbetet med formellt skydd.
- Länsstyrelsen i Dalarnas län **tillstyrker** att vid nekad avverkning i fjällnära skog, ska formellt skydd samtidigt bildas.

Kulturmiljöer

- I utredningen finns oklarheter kring uttolkningen av kulturmiljölagens tillämpning och intentioner samt innebörden av de nationella målen för kulturmiljöarbetet. Detta avspeglas i en viss inkonsekvens vid begreppsanvändningen men präglar också förslagen som rör kulturmiljön. Utredaren utgår från uppfattningen att kulturmiljölagen främst inriktas på skyddet av de mest omistliga inslagen i det materiella kulturarvet. Kulturmiljölagen är, i likhet med miljöbalken, både en skydds- och en hänsynslag som omfattar hela kulturmiljön, vilket anges i portalparagrafen.

Det nationella kulturmiljömålet ”en mångfald av kulturmiljöer bevaras, används och utvecklas” uttrycker en breddad ambition vad gäller att lyfta fram fler olika typer av kulturmiljöer, inklusive forn- och övriga kulturhistoriska lämningar. Innebörden av begreppen ”använda och utveckla” förutsätter att kulturmiljön bevaras, inte att den används och utvecklas till något annat. Målet kan inte, som utredaren föreslår, gälla för att reducera skydd och hänsyn till ett snävare urval av kulturlämningar.

- Länsstyrelsen **avstyrker** förslaget om att utforma en strategi och styrmedel för ett urval av de mest skyddsvärda lämningarna (5.2.3). Då de lämningar utredaren avser att undanta i många fall kan uppfylla rekvisiten för fornlämning skulle detta kräva en revidering av kulturmiljölagen eller en undersökning och datering av de enskilda lämningarna. Förutom omfattande resurskrav skulle förslaget innebära ökad otydlighet för markägare och brukare kring vad som gäller för de olika lämningarna.
- Länsstyrelsen delar inte utredarens problembild att kraven på hänsyn till det stora antalet forn- och övriga kulturhistoriska lämningar medför betydande svårigheter och merkostnader för skogsbruket. Det stämmer att avkastningen kan bli något lägre genom bruket av skonsammare metoder, såsom att avstå från markberedning vid återbeskogning i anslutning till fornlämningar. Länsstyrelsen bedömer dock att den kostnaden är marginell i Dalarnas län.
- Länsstyrelsen **avstyrker** förslaget om att överföra tillsynsansvaret för de delar av 2 kap. kulturmiljölagen som rör skogsbruket, till Skogsstyrelsen. Skogsstyrelsen saknar den kompetens som krävs för att bedöma fornlämningar och hantera tillsyn och tillståndsprövning enligt 2 kap. kulturmiljölagen. Dagens system där fornlämningar i alla typer av verksamheter hanteras av länsstyrelserna är välfungerande. Länsstyrelserna har god kompetens, kunskaper om regionala förutsättningar och väl utvecklade former för handläggningen av dessa frågor. Den samlade hanteringen av ärenden enligt 2 kap. och övriga delar av kulturmiljölagen i nära anslutning till prövningar enligt övrig miljölagstiftning är också en förutsättning för en rättssäker tillämpning utifrån en helhetssyn på landskapet och kulturmiljön.
- Länsstyrelsen håller med om behoven av ökad tydlighet kring vilka hänsyn som krävs för olika kulturmiljöer och av förenklade former för kontakter med myndigheterna, men detta kan med fördel åstadkommas utan lagändringar och ansvarsförskjutning. Länsstyrelsen i Dalarnas län har tagit fram hänsynsinstruktioner för merparten av de fornlämningstyper som påträffas i skog. Instruktionerna som finns tillgängliga i PDF-form via Länsstyrelsens hemsida, ger den kunskap och förutsägbarhet som krävs för att göra rätt utan att behöva samråda med

myndigheten. Metoden har minskat administrationen för skogsbrukare, men även för Länsstyrelsen, vilket frigjort tid för rådgivning i fält där det behövs. Det har fungerat väl och är mycket uppskattat av skogsbruket i Dalarna.

Kap. 6 Mer variationsrikt skogsbruk

- Som ett led i ett variationsrikt skogsbruk för utredaren fram att det skulle vara fördelaktigt att tillåta markägare att bruka delar av sin fastighet mer intensivt, för att öka möjligheten att återskapa naturvärden och lämna mer hänsyn på andra arealer. Både produktions- och miljövärden skulle värnas och gynnas av detta. Länsstyrelsen i Dalarnas län **tillstyrker** detta förslag, som ett intressant arbetssätt att utveckla vidare. Det kräver dock ytterligare utredning, innan det går att påbörja en intensivare skogsbruksmodell enligt utredningens förslag.
- Utredaren bedömer att variation i brukningsmetoder ökar risken för misslyckanden. Länsstyrelsen i Dalarnas län vill dock framföra att även ett alltför likriktat skogsbruk kan orsaka misslyckanden. Ett varierat skogsbruk, där uppföljning över tid görs kontinuerligt, kan i stället vara en garant för att mindre lämpliga metoder endast sker på begränsade ytor.
- Länsstyrelsen i Dalarnas län instämmer i att det behövs mer kunskap om hyggesfria brukningsmetoder. Vi saknar dock förslag som skulle leda till att sådana metoder vann insteg, men ser gärna att det ingår i det forskningsprogram inom skogsskötsel som utredningen föreslår.
- Ökade satsningar när det gäller vetenskapligt upplagda uppföljningar av åtgärder i skogen **tillstyrks** av Länsstyrelsen i Dalarnas län. Mer vetenskapligt förankrad kunskap behövs, för att utveckla framtidens skogsbruk.

Kap. 7 Ökad rådgivning

- Länsstyrelsen i Dalarnas län är enig med utredaren i den problembild som beskrivs angående minskad rådgivning. Utvecklingen är klart bekymmersam. Länsstyrelsen i Dalarnas län **tillstyrker** förslaget om att rådgivning ska utgöra en betydelsefull del av Skogsstyrelsens kärnverksamhet (7.4).

- Mer statlig rådgivning efterfrågas av skogsbrukets aktörer och kan göra reell skillnad i skogen för att nå skogsvårdslagens båda övergripande mål. I nu rådande situation så tillämpar Skogsstyrelsen ett arbetssätt där de i tillsynsarbetet inte lämnar råd. Det uppstår då en komplicerad situation då markägare i stället vänder sig till Länsstyrelsen för råd, till exempel angående hur naturvårdshänsyn till fridlysta arter kan göras. För markägare uppstår en oönskad situation i kontakt med två myndigheter. Länsstyrelsen i Dalarnas län instämmer därför i utredningens konstaterande - i tillsynsprocessen bör ett betydande inslag av råd kunna förmedlas.
- Länsstyrelsen förutsätter att en utökad rådgivning och kunskapsförmedling även innefattar kulturmiljöer i skogen och vill, liksom i vårt tidigare yttrande över delbetänkandet, understryka att de digitala kunskapsunderlag för kulturmiljön som finns att tillgå idag är bristfälliga. Stora områden i landet behöver inventeras av personal med rätt kulturmiljökompetens för att få ett väl fungerande kunskapsunderlag. Det gäller inte minst för Dalarnas del.

Kap. 8 Ökad skogsproduktion

- Skogen är en förnybar resurs med lång cykel, vilket innebär att insatser som görs ofta får effekt först på lång sikt. De åtgärder som vidtas måste därför vara väl avvägda och ta hänsyn till riskerna, med försiktighetsprincipen som utgångspunkt. Utmaningar på kort sikt, i sammanhanget 20–25 år, behöver främst hanteras genom bred samverkan i ett landskapsperspektiv, rörande användning av de skogar som redan idag är etablerade.
- Förslaget om främmande trädslag (8.3) **avstyrks** i den lydelse förslaget är utformat. Riskerna med att föra in nya trädslag i stor skala är svåra att överblicka och kan innebära en förändring av de skogliga ekosystemen i grunden. Även mer känsliga delar av bevarat biologiskt kulturarv, såsom vid fåbodemiljöer med slätter- och betesprägel, kan komma att äventyras. Om förslaget om storskalig ökad användning av främmande trädslag genomförs, behöver lagstiftningen ses över vad gäller ansvar för att motverka spridning av trädindivider och uppföljning av risker och konsekvenser. Flytt av inhemska provenienser norrut, eller ädellövsprovenienser från norra Tyskland till södra Sverige,

skulle kunna minska konsekvenserna av klimatförändringarna på ett mindre riskfyllt sätt.

- Länsstyrelsen i Dalarnas län **tillstyrker** förslaget att Skogsstyrelsen får i uppdrag att se över sina föreskrifter om föryngringsåtgärder. Detta i syfte att förbättra möjligheterna för en tillsyn som är relevant för ett gott föryngringsresultat (8.4).
- Länsstyrelsen i Dalarnas län anser att det är angeläget att Skogsstyrelsen inkluderar ungskogar i sin rådgivningsverksamhet (8.5).
- Länsstyrelsen i Dalarnas län **avstyrker** förslaget om gödsling (8.6) i den lydelse förslaget är utformat. Positiva möjligheter med gödsling finns, men bör inte införas storskaligt utan utifrån en försiktighetsprincip. Tillförande av gödning kan ha stor påverkan på skogens ekosystem samt vattenkvalitet. Utredningen tar inte upp befintlig kunskap om gödslingens negativa påverkan på den biologiska mångfalden, samt påverkan på markvegetation, trädens bildning av finrötter samt mykorrhizasvampar.
- Länsstyrelsen i Dalarnas län är positiva till askåterföring (8.7). Uppdraget till Skogsstyrelsen bör vara att ta fram rekommendationer för hur askspidningen kan utföras med målet att uppnå miljökvalitetsmålet "Bara naturlig försurning". Askåterföringen behöver då styras till rätt områden ur försurningssynpunkt.
- Länsstyrelsen i Dalarnas län **avstyrker** förslaget om att länsstyrelserna ska få i uppdrag att göra en översyn av reservatsföreskrifter utifrån risken för skogsskador i reservaten och i skog i anslutning till naturreservat (8.8). Det finns i dagsläget inget som hindrar myndigheterna att göra en översyn av reservatsföreskrifterna när det anses nödvändigt. Likaså bör frågan kunna hanteras via dispens från föreskrift om angrepp hotar syftet med ett skydd. Länsstyrelsen i Dalarnas län vill framhålla att skyddad skog, som innehåller naturskogens naturliga dynamik, ofta innehåller rovinsekter som lindrar effekten av insektsangrepp. Det är en viktig funktion i barrskogarnas ekosystem och som visar på betydelsen av att naturskogar fortsatt finns i skogslandskapet.

- Länsstyrelsen i Dalarnas län **avstyrker** förslaget om att ett mål om att förebygga och begränsa skador orsakade av vilt regleras i författning (8.9). Utgångspunkten i förslaget är de mål som Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och Skogsindustrierna ställer sig bakom idag och som utredaren definierar ett antal gånger i kapitel 8.9. Om sådana mål över huvud taget ska fastställas krävs en gedigen vetenskaplig grund för att visa att målen är möjliga att uppnå praktiskt, genom en kombination av jakt och skogliga anpassningar och, inte minst, att de kan accepteras av både jägare och markägare.

Målen för skog och klövvilt har använts och används idag som motiv för sänkning av älgstammen i flertalet älgförvaltningsområden i Dalarnas län. Trots detta sker ingen reell minskning av betesskadorna. Länet har lika höga årliga betesskador idag som när ÄBIN började användas för att mäta skador, trots att älgstammens täthet sänkts på många håll. Det finns också tveksamheter kring ÄBIN som metod och dess resultat. Viltets skador på skog är en angelägen fråga att lösa, men vi bedömer att utredningens förslag är fel väg att gå. Ett större fokus skulle behövas på att anpassa skogsbruket för mer viltfoder, förebygga viltskador och anpassa skogsbruksåtgärder efter detta.

- Länsstyrelsen bedömer att förslagen om att ta bort underrättelsekravet för skyddsdikning (8.4) och samrådplikten för anläggande av skogsbilväg (delbetänkandet) samt om regellättnader för husbehovstäckor (8.11) sammantaget medför påtagligt ökade risker för skador på fornlämningar som inte är kända och registrerade.

Kap. 9 Nytt forskningsprogram

- Länsstyrelsen i Dalarnas län **tillstyrker** utredningens slutsats att det behövs en förstärkt skogsforskning. Med ökad efterfrågan på skogsråvara, klimatförändringar, nya regelverk och nya förväntningar på hur skogen ska brukas behövs ett forskningsprogram med fokus på skogsskötsel. Detta bör utformas så att forskning bedrivs för skogsskötsel som syftar till att alla mål i skogen uppfylls, produktion såväl som andra mål.

Kap.10 Inför ett evidensbaserat beslutsfattande

- Länsstyrelsen i Dalarnas län instämmer i att det för välgrundade beslut krävs tillförlitliga och objektiva beslutsunderlag, samt att politiska beslut bör vila på saklighet och analys. Förslaget om en oberoende evidensbaserad instans för detta arbete är intressant. De underlag som krävs för detta ska då komma från forskarsamhället. Kan det vara denna instans som gör miljömålsuppföljningen av skogen och kanske även för andra naturtypsvisa miljömål?

Kap. 11 Ett tydligare Sverige i EU

- Som medlem i EU är det viktigt att Sverige löpande och aktivt för fram synpunkter och förslag i EU:s institutioner. Länsstyrelsen i Dalarnas län **tillstyrker** förslaget om ett stående forum för gemensam omvärldsbevakning, inklusive EU-frågor, när det gäller skogsfrågor i ett brett perspektiv.

Kap. 12 Tydligare miljö kvalitetsmål

- Länsstyrelsen i Dalarnas län **tillstyrker** förslaget att regeringen återkommande ger Miljömålsberedningen i uppdrag att föreslå etappmål, för att tydligare styra miljömålsarbetet mot de uppsatta politiska målen (12.6). Detta ligger också i Miljömålsberedningens grunduppdrag.
- Utredaren bedömer att miljö kvalitetsmålet "Levande skogar" ska följas upp och utvecklas med ett evidensbaserat arbetssätt (12.7). Länsstyrelsen i Dalarnas län anser att miljömålen redan bygger på en vetenskaplig grund och att nuvarande ansvar för uppföljningen är fungerande. Däremot ser vi positivt på att målen och deras respektive etappmål inom miljö målssystemet så långt möjligt uttrycks specifikt och är mätbara.

Kap. 15 Författningskommentarer

- I utredningen föreslås att Skogsstyrelsen ska vara dispensmyndighet för artskyddet i skogen. Länsstyrelsen i Dalarnas län **tillstyrker** det. Föreslagna ändringar i lagtexten kopplar till möjligheten att bibehålla eller återupprätta tillfredsställande populationsnivå för fågelarter, alltså inget individskydd generellt. Krävs skydd för en art så ska inte ett förbud meddelas, om det inte samtidigt ges ett formellt skydd.

Länsstyrelsen **tillstyrker** att skydd erbjuds, men vill peka på att medlen för att kunna instifta skydd då kraftigt måste höjas.

- Att artskyddet nu i flera fall leder till att markägaren själv får bära den ekonomiska bördan är inte proportionerligt. Det är rimligt att listan över fridlysta arter ses över, att dispensprövning för skogsarter görs av Skogsstyrelsen samt att markägare ersätts för inskränkningar som är oproportionerliga.
- Avslutningsvis konstaterar Länsstyrelsen i Dalarnas län att ett sammanhängande och samordnat förebyggande arbete inom skogsbruket behöver ske i stort. Likaså behövs ökad kunskap om hotade arter i skogen. Denna kunskap kan successivt ökas genom en riksomfattande inventering, som med erforderliga medel och personal med erforderlig kompetens förslagsvis samordnas och leds av Skogsstyrelsen.

I detta ärende har landshövding Helena Höij beslutat.

Martin Persson, projektledare Enheten för mark, energi och klimat, har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Jemt Anna Eriksson, enhetschef Anna Wikström, rättschef Lars Andersson samt länsantikvarie Ulf Lindberg deltagit.

Detta ärende har beslutats digitalt och har därför inga underskrifter.